

Verbraucherzentrale Südtirol
Centro Tutela Consumatori Utenti

Die Stimme der VerbraucherInnen
La voce dei consumatori

Centro Tutela Consumatori Utenti

Via Dodiciville 2

39100 Bolzano

Tel. 0471 975597

info@verbraucherzentrale.it

Telegram di consumadëures lugio/agost 2021

Newsletter

Wenn Sie im KonsumentInnenschutz auf dem Laufenden sein wollen, abonnieren Sie kostenlos das Verbrauchertelegramm als Newsletter.

L'assoziazions di cunsumadëures y l'aziendes de refurnimënt energetich sotscrij n cuntrat uniter per na mediazion paritetica

Set aziendes y 20 lies di cunsumadëures naziuneles vën a una n cont dl sustëni y dl miuramënt dla mediazion paritetica.

Roma, 11 de juni 2021 – N cuntrat de gran mpurtanza storica ie unì sotscri da set gran aziendes che lëura tl ciamp dl'energia, dl'ega y dl sciaudamënt y da 20 lies di cunsumadëures dl cumité naziunel di cunsumadëures CNCU (Consiglio Nazionale dei Consumatori e degli Utenti). Cun duta l'esperienzes positives che ie unides fates ti ultimi ani iel tla Talia purempò l prim iede stat puscibl fé n cuntrat uniter. L fin de chësta cuncurdanza ie de purté inant l splanamënt dl strit paritetich y de renfurzé chësc strumënt per fé via ala bones i stritoc. Chësc dëssa unì arjont purtan inant l dialogh danter firmes y lies di cunsumadëures. Mplu dëssel unì renfurà la crëta da pert di cunsumadëures.

l ufizies per fé via ala bona i stritoc pieta la puscibltà de chité ju stritoc danter firmes y cunsumadëures debant, aslune, a na mania scëmpla y nia giudiziela. Chësta ie nia forma de ADR (*Alternative Dispute Resolution*). L'idea fundamentela ie de crì sinergies y de dé for inò inant savëi, lauran adum cun AREA, l'autorità de verdia per l'energia, la rëies y l ambient. La mediazion ne ie perchël nia me de utl per maneje cunflic, ma nce per miuré i servijes che vën pitei ai cunsumadëures.

Grilieda zënza cërn y zënza aluminium

For plu persones ie vegetarianes y ne maia deguna cërn y degun pësc. Nce l'alimentazion vegana, che ne cuntën degun prudoc che vën dai tieres, ie for plu populera. Purempò iel na gran vela de spëisa che

n possa maië.

N possa praté plu sortes de verdura, cjaudel o tofu, panuedles de sorch, patac o patac dëuc. “Adatei per praté ju ie dantaldut zuchins, peperons, melanzanes, fonc, zucos, carotes y colrabi. Chësta sortes de verdura cuntën plutosc puecia ega y ne muda nia la forma canche n les sciauda”, dij Silke Raffeiner, esperta de alimentazion dla Zentrela cunsumadëures dl Südtirol. N possa straché sëuravia uele che tën ora l ciaut sun la verdura, a na miera che la giape na miëura sëur y ne suie nia ora. Oradechël pon la mariné o straché lessù smauez de craitles. Mpede adurvé na plata d’aluminium possen mëter la verdura te na scudela d’acel da adurvé plu iedesc.

Dantaldut i cjauei tëndri schiche l camembert y l tomino, ma nce spezialiteies “esotiches” sciche l feta grech o l halloumi dl Ziper ie adatei per l gril. Acioche l ont ne tome nia tl burëi possen mëter l cjaudel te verdura, schiche per ejëmpl te peperons, o l fé ite te pleces de arbëta, capusc o rabarber dan l praté ju.

De plu nformazions iel da abiné sota: <https://www.consumer.bz.it/de/grillen-ohne-fleisch-und-ohne-alu>

Medejines per la persona possa nce unì scrites ora per tieres:

I patrons de tieres possa sparanië nchin al 90% dla spëises

D’ansciuda à l minister per la sanità Speranza dat ora n decret che ti permët ai dutores di tieres de scri ora medejines per la persona. L’assoziazion per i tieres taliana LAV (Lega Anti Vivisezione) fej cont che i patrons de tieres y cëses dai tieres publiches pudëssa sparanië nchin al 90% dla spëises a chësta maniera. Chësc reverda dantaldut tieres cun malaties croniches: sce n cian o n giat se amala de gastrita possen sparanië 20 euro per unì scatula de medejines. Tl cajo che n cian de 20 chili ëssa da avëi na malatia cronica al cuer possel tres l decret nuef unì sparanià 330 euro al ann.

Dantaldut tla cëses dai tieres, ulache l vën tenì truep tieres, pon a chësta maniera sparanië custimënc. Sce na cësa dai tieres spënd 15.000 euro al ann per medejines iel aldò dl’LAV sën mesun sparanië 11.250 euro.

“Ënghe per nëus ie chësc decret n var mpurtant che va tla drëta direzion: families sparania custimënc per la cura de si tieres. Chësc arbassa l risch de messëi spënder somes autes per curé tieres amalei”, dij l’aministradëura dla zentrela di cunsumadëures dl Südtirol, Gunde Bauhofer.

De plu nformazions iel da giapé sota: <https://www.consumer.bz.it/de/human-medizinische-arzneimittel-auch-fuer-tiere-verschreibbar>

Ce sortes de melons iel pa?

Stlofa dura, frut da soft y truep graniei dedite. L melon fej – sciche la gurches - pert dla familia dla zucos (cucurbitaceae). Tl tëmpe de rededa d’instà possen cumpré de plu sortes de chësc frut.

L’anguria cuntën per l 95 percënt ega y ie perchël scialdi adateda per se renfresché. La polpa cuecena à na cunsistënza particulera. Dlongia la sort clasica dai graniei scures iel nce sortes nueves zënza graniei.

L melon d'èuc plu cunesciù te nosc raion ie l melon Cantaloupe. Ch'èsc ie n frut turont cun na stlofa beige o vèrda. L ie dessenià cun n motif che semea n puech a baruias y si polpa ie orancena y aromatica.

La planadura dl Po ie n raion de coltivazion de gran mpurtanza. Tlo vèniel cultivà plu sortes de melon sota la ndicazion geografica defenduda "Melone Mantovano IGP". Na sort dl melon Cantaloupe ie l melon Charentais che à na stlofa vèrda linèusa y lizia. Ch'èsta vèn dantaldut cultivatea tla Franzia. Nce i melons a rè, sciche per ejèmpl i melons Galia, fej pert di melons d'èuc. Ch'èsc frut ie turont cun na stlofa ghiela y n muster blanch che semea a na rè. La polpa ie d'èucia y à n culèur vèrt linèus o blanch.

N'otra sort ie l melon da miel, che à na forma ovala, n culèur ghiel y na stlofa lizia. La polpa à n culèur ghiel o vèrt linèus.

Fin dl Cashback?

Ala fin de juni à l guviern t'èut la dezijion de fermé l program dl Cashback. Ch'èsc program fova pià via de dezèmber dl ann 2020 y dassova jì inant nchin ai 30 de juni dl 2022. L fin de ch'èsc pravedimènt fova de cumbater l'evajion dla ch'èutes dajan na premia tla forma de na retuda o de n "bonus extra" a duc i zitadins y duta la zitadines che paia cun cherta. Dèrt de fé pea ova duc i zitadins y duta la zitadines che ova paia almanco 50 iedesc cun cherta te un n semester.

N valgun zitadins y n valguna zitadines ie sun ch'èla deventei "creatifs" y à per ejèmpl scumencià a paie passa 1.000 iedesc cun la medema cherta da na stazion dal penzin, spendan n media 24 centejims per uni transazion.

Śèn an a Roma t'èut la dezijion de fermé l Cashback, ènghe sce l ne ie mo nia tler sce la se trata de na pausa o de la fin de ch'èsta scumenciadiva. Ch'èi che à fat pea dal proiet giaperà i paiamènc per l prim semester nchin ala fin de agost 2021. L "Super Cashback" (per i prim 100.000 partezipanc cun l numer plu aut de transazions) unirà paia ora ala fin de nuvèmber.

Gulujies frèsces: dlacin, sorbet, parfait

D'instà maia duc gèn gulujies frèsces y dlacedes sciche l dlacin, l sorbet o l parfait.

L dlacin possa vester da crem, da lat o da fruc. L dlacin da crem ie fat de n mescedadum de lat (ntier o sbramà), brama, balota de uef y zucher. Chisc ngredienc vèn mescedei adum. L dlacin da lat ne cuntèn deguna balota de uef. L dlacin da fruc ie fat de zucher, ega, prudoc da lat y fruc. Oradech'èl vèniel tla produzion dl dlacin nce adurvà d'autri ngredienc, per ejèmpl cacau, ciculata, lincioles, fruc s'èc, s'èures, polver de lat, aromes y ngredienc de njonta.

Per la produzion dl dlacin soft (Soft-Eis) vèniel adurvà na mascin aposta che mèt leprò aria al dlacin.

Perch'èl ie l dlacin soft manco frèit dl dlacin tradiziunel.

Per la produzion de Frozen Yogurt vèniel adurvà iogurt y lat sbramà mpede brama. Ch'èsc dlacin cuntèn manco gras y à purempò na cunsistènza da crema.

“Autramënter che l dlacin vën l sorbet fat zënza lat y uef, l cuntën mé fruc, ega y zucher”, spiega Silke Raffeiner, esperta d'alimentazion dla Zentre la Cunsumadëures dl Südtirol. Per n valguna rezetes iel nce de bujën de tler de uef, sect o vin. Na variaziun dl sorbet ie la granita.

L parfait vën tlamà semifreddo tl talian. L ie fat de balota de uef, zucher, brama batuda y ngredienc de njonta, sciche per ejëmpl fruc desfrënc, che ti dà la sëur al parfait. L parfait ne vën nia dlacià mescedan i ngredienc, sciche l vën fat dal'otra spezialiteies, ma te na forma.

Online-Trading: Mëter a verda a cunsiadëures trapulons!

Ie pa l marcià online n bon afar o n ngian?

Ti mënc passei à la verdia dla borsa stlut passa 130 plates web che pitova online-trading zënza avëi na lizënza. Cunsumadëures se lascia purempò tré da slogans sciche online-trading y dal davani che ti vën mpermetù. A chësta maniera à trueps perdù si sparanies. N pert se tratela de somes scialdi autes.

Suvënz suzedel ënghe che “cunsiadëures” gabulons giapa de majera somes da persones che à sparanià scioldi. L ie per ejëmpl stat n cajo che n cunsumadëur ti à dat 35.000 euro a n “cunsiadëur”, ajache chësc ti ova mpermetù na rededa dl 15% per ndut 3 ani. Ala fin ne à l cunsumadëur giapà deguna rededa y perdù la soma de scioldi.

A fé marcià online muessen for cialé avisa cun chi che n se lascia ite. Sce na nformazion mpurtanta (numer de codesc fischel, adres PEC, sënta de ufize, amiscion Consob...) ne ie nia da abiné, ne dëssen nia fé nvestimënc online. Uni nvestimënt (online o nia online) dëssa unì regulà tres n cuntrat. N cunsiadëur dëssa abiné adum nformaziuns sun l tlient per avëi n pont de referimënt (fin dl nvestimënt, risies y nsci inant). Chësc lëur ie plu tert nce de mpurtanza per la prutezion dl nvestidëur. Sce zachei mpermët ora de nia online de gran rededes dëssen for vester desfidënc y ne ti avëi nia crëta.

Ciun fruc madurësc pa do?

Truep fruc à permò na bona sëur canche i ie madures. Tl tudësch rejonen nce dla “Genussreife”. Fruc nia madures ie n pert vërc, dures, ejies y à puecia sëur. Purempò ne iesi suvënz mo nia madures canche i vën tlupei. Dan i pudëi vënder te butëiga muessa i fruc suvënz mo fé n viac lonch. Sce i ne ie mo nia madures iel plu saurì a i trasporté y a i cunservé.

Mëiles, pëires, bananes, kiwi, cachì, fersceri, sunjins, fighes, melons y pomodores madurësc do. Do la racolta possel mo se furmé zucher ti fruc. Do che n à cumprà i fruc mo nia madures possen perchël i lascé sté decà n pez, nchin che i giapà na bona sëur. Ntan che i madurësc lasci pona ora l gas eten. “L eten ie schiche n ormonn che fej madurì plu aslune i fruc”, spiega Silke Raffeiner, l'esperta d'alimentazion dla Zentre la Cunsumadëures dl Südtirol. “Sce n mët fruc madures y fruc nia madures adum te n sachetl de papier y n i lascia sté te cësadafuech, possen stimulé la madurazion di fruc nia madures. Fruc che n uel tenì su plu giut ne dëssen nia lascé sté dlongia fruc che lascia ora l gas eten.” De plu nformaziuns iel da abiné sota: <https://www.consumer.bz.it/de/welche-fruechte-reifen-nach>

I cunfronc di mënc passei dla Zentre la Cunsumadëures de Südtirol:

- **Priejes per l ciarburant tl Südtirol y tla regions ujines: auzamënt di priejes dl +10% n cunfront al'instà dl 2020**

Chëst instà possa l viagë diventé plu cër, almanco per chëi che furnea cun l auto. Fé penzin ie plu convenient sëura i cunfins dla provinzia ora: i cunfronc dla Zentre la Cunsumadëures dl Südtirol à mustrà su che l ciarburant costa de plu tl Südtirol.

- **I priejes dla nudadoies tl Südtirol tl 2021:**

La ferias da d'instà à scumencià, la temperatures ie scialdi autes – do truep mënc de restrizions se ncunforta sën duc a sté a surëdl y sauté tl'ega. Ënghe chëst ann uel trueps savëi sce l ie mesun abiné na luegia liedia tla nudadoies alalergia y tant che costa na ntreda per la nudadoies tl Südtirol.

- **Telefonns, fonins y internet:**

Dal retlam ons mparà che uni uperadëur pieta l'ufiarta plu conveniente cun i aparac plu nueves. Purtruep ne vën i priejes y la tlausules di cuntrac nia reprejentes a na maniera unitera y perchël ne iel nia saurì cunfrunté chësta ufiertes.

Purempò dëssen for se fé n pensier dan tò na dezijion. Sce na ufiarta ie cëra o nia depënd ënghe dassënn dal cumpurtamënt comunicatif de na persona.

Nëus mustron su a cie che n dëssa mëter a verda sce n uel to la drëta dezijion.

Duc i cunsëies y i cunfronc di priejes dla VZS (ZCS) ie da abiné sota: <https://www.consumer.bz.it/de/die-vergleiche-2021-der-vzs>